

Слађана Цукут¹
Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет

СИСТЕМАТИЧНА БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА О ОБЈАВЉЕНОЈ ДИЈАЛЕКАТСКОЈ ГРАЂИ

Бранкица Марковић (2020), *Ка индексирању дијалекатских текстова публикованих у Републици Србији*, Српски дијалектолошки зборник LXVII, Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ, 413–528. стр.

У LXVII броју *Српског дијалектолошког зборника* за 2020. годину, у издању Српске академије наука и уметности и Института за српски језик САНУ, објављена је библиографија радова „Ка индексирању дијалекатских текстова публикованих у Републици Србији” ауторке Бранкице Марковић. Библиографија на 116 страница даје преглед и основни опис радова у којима су публиковани акценатовани дијалекатски текстови, од издавања првих радова и монографија чији су предмет народни говори, тј. од почетка XX вијека (1905), па све до 2017. године, а који су објављени у Републици Србији.

Ауторка радове сврстава у три групе – на оне у којима није дат опис грађе, на оне у којима је то учињено у одређеном, мањем или већем обиму, те на оне у којима су дијалекатски текстови приложени као дио монографија или рјечника. Унутар ове класификације радови су изложени хронолошки.

Најмање је публикованих радова који доносе дијалекатске текстове из прве групе, тј. оних уз које није дат опис грађе – таквих је само 35 и наведени су од 416. до 426. странице, а публиковани су од 1938. до 2017. године. О овим радовима, тј. о њиховом садржају ауторка даје различите податке. Најприје оне који се тичу самог истраживања: нпр. да ли су текстови забиљежени у оквиру неког пројекта, или приликом израде магистарских и докторских теза, да ли их је биљежило више истраживача, када је истраживање спроведено, у којем је пункту забиљежен текст, ко су информатори и јесу ли аутентични представници одређеног идиома, те колико их је учествовало у разговору или

¹ sladjana.cukut@ff.unibl.org

цијелом истраживању, колико је трајао разговор са информаторима; а затим и о садржају самих текстова: која им је тематика, имају ли наслове који указују на тематику, који текстови представљају пословице, загонетке, опис обичаја, анегдоте, предања, народне или митолошке приче, клетве, изреке, шале, и сл.

Ових 35 радова обухватају текстове из различитих крајева штокавске територије: од Баната и Срема преко Шумадије до источне и јужне Србије и Копаоника; затим из сјеверне и западне Босне, Лике, Барање и Славоније, али их је ипак највише из пиротског краја.

Од 427. до 464. странице представљене су 104 публикације са дијалекатским текстовима, објављиване од 1926. до 2017. године, које доносе обимнији или краћи опис сакупљене дијалектолошке грађе, уз основне податке о мјесту и времену истраживања, узрасту информатора и сл. Уз сваку публикацију ауторка даје различите напомене, нпр., о томе који језички ниво је описан и у којој мјери, уколико тај податак не стоји у самом наслову, а понекад то поткрепљује и цитатима из радова који упућују на мјесто сакупљања грађе, тему рада и основне закључке, идентификацију говора и њихово сврставање у одговарајуће дијалекте и поддијалекте, податке о изоглосама уколико је истраживање довело до њиховог дефинисања, о конфесији становништва чији је говор испитиван, о миграционим токовима, историјском контексту и географском положају испитиване територије и сл. Поред дијалектолошких радова који се тичу различитих нивоа језичке организације, који су најбројнији у овој групи, понеки радови баве се лексиком или ономастиком неког краја, што сазнајемо већ из наслова, а само неколико радова доноси и етнографске детаље. С обзиром на бројност радова који су обухваћени овим дијелом библиографије, очекивано је да доносе грађу са готово читаве штокавске, али и из појединих дијелова чакавске и кајкавске територије.

Посљедња група радова према класификацији ауторке ове библиографије (464–485) представља преглед свих дијалектолошких монографија и рјечника објављених од 1905. до 2017. године, претежно у *Српском дијалектолошком зборнику*, јер сви они доносе и дијалекатске текстове. Уз потпуне библиографске податке, за сваки рад наведен је број страница на којима се налазе дијалекатски текстови, као и пунктови у којима су забиљежени. Дати су и подаци о томе јесу ли текстови народне приче или пјесме уколико се не ради о казивањима информатора или њиховим међусобним разговорима. Ауторка нас обавјештава и о томе јесу ли дијалекатски текстови у неким радовима подијељени према зонама или типовима којима припадају описани говори. Монографије и рјечници представљени у овом дијелу библиографије односе се на штокавске говоре.

Библиографија радова „Ка индексирању дијалекатских текстова публикованих у Републици Србији” на нешто више од стотину страница доноси податке о публикацијама које садрже краће или дуже акцентоване дијалекатске текстове, објављиваним током цијелог XX и на почетку XXI вијека. Оваква библиографија значајна је за све истраживаче народних говора, али и научнике који се баве другим лингвистичким дисциплинама, јер представља једну прегледну библиографију, прије свега, дијалектолошких радова у којима су дати дијалекатски текстови, од прилога који представљају необрађену грађу, преко обимнијих радова који доносе њен краћи или дужи опис, до монографија и рјечника са цјеловитим приступом једном говору. Значајно је и то што, након подјеле према садржају и обиму радова, ауторка даје класификацију имајући у виду припадност говора одговарајућим дијалектима (485–502), а затим и спискове прегледаних извора те кориштене литературе (502–508). Посебну вриједност за истраживаче има регистар пунктова из којих постоји објављена дијалекатска грађа (508–526), класификованих према нарјечјима и дијалектима, будући да такав прилог нисмо имали у српској дијалектологији, као и регистар аутора радова (526–528).